

## نمایش دوران پیری و افسردگی پوارو



مجموعه تلویزیونی موفق «پوارو» که پخش آن از اواخر دهه 80 میلادی شروع شد، در قسمت‌های جدید خود با فاصله گرفتن از حال و هوای اکشن، جنایتکارانه و پر رمز و راز خود، به زندگی شخصی هرکول پوارو این کارآگاه ورزیده بلژیکی تبار می‌پردازد...

مجموعه تلویزیونی موفق «پوارو»؛ که پخش آن از اواخر دهه 80 میلادی شروع شد، در قسمت‌های جدید خود با فاصله گرفتن از حال و هوای اکشن، جنایتکارانه و پر رمز و راز خود، به زندگی شخصی هرکول پوارو این کارآگاه ورزیده بلژیکی تبار می‌پردازد.

دیوید ساجت بازیگر نقش هرکول پوارو هر چه پیرتر می‌شود، بیشتر به سمت بازی در نقش جنبه‌های درونی این کاراکتر کشیده می‌شود. مجموعه پربیننده پوارو که اولین بار سال 1989 به روی آنتن رفت، یک مجموعه انگلیسی است که پخش آن هنوز هم ادامه دارد. با آن که زمان پخش این مجموعه از سال 1989 تا 2010 اعلام شده، اما هر چند وقت یک‌بار ضبط و پخش آن متوقف شد تا سازندگان خود را آماده تولید سری‌های جدید آن کنند. در فاصله این سال‌ها - که بیش از 2 دهه می‌شود - 65 اپیزود از این مجموعه دلهره‌آور و مرموز پخش شده است. کارگردانان و فیلمنامه‌سازان؛ نویسان مختلف و متعددی با این مجموعه همکاری داشته‌اند، ولی دیوید ساجت در نقش کارآگاه پوارو پای ثابت تمام قسمت‌های آن بوده است. اگر در اپیزودهای قبلی پوارو، خط اصلی قصه هر قسمت اختصاص به تلاش این کارآگاه زنده و زیرک برای حل معماي يك قتل یا جنایت داشت، در قسمت‌های آینده این مجموعه از میزان کارآگاه بازی او کم می‌شود و قصه مجموعه به سراغ زندگی شخصی و خانوادگی وی می‌رود.

### تنهایی پوارو

ساجت که به نظر می‌رسد موافق این تغییر است، می‌گوید: «پوارو»؛ در قسمت‌های جدید این سریال، قرار است بیشتر به زندگی و احساسات شخصی پوارو پرداخته شود. این کاراکتر شخصیت بسیار تنهایی دارد و این تنهایی در سری جدید این مجموعه به تصویر کشیده خواهد شد. البته ویژگی‌های مختلف و متمایز شخصیتی پوارو در قسمت‌های جدید مجموعه همچنان مثل سابق باقی و ثابت خواهد ماند. اما یک نکته مهم را فراموش نکنید، همراه با پیر شدن من، این کاراکتر هم پیرتر می‌شود و کسی نمی‌تواند در این رابطه کاری انجام دهد. نویسندگان فیلمنامه مجموعه، کاراکتر پوارو را باید بر اساس وضعیت ظاهری من بنویسند و به سراغ ماجراجویی‌های تازه بفرستند. درست است که پوارو از نظر شخصیتی تغییر زیادی نکرده و همان‌گونه است که در آثار آگاتا کریستی به آن پرداخته شده، ولی من به عنوان بازیگر این نقش با افزایش سن روبه‌رو می‌شوم؛ و هستم و سازندگان مجموعه بخوبی متوجه این نکته هستند. کاراکتر پوارو هرچه پیرتر می‌شود، تنهاتر می‌شود و این نکته‌ای است که در سری جدید مجموعه به تصویر کشیده خواهد شد.»

### معروف‌ترین شخصیت ادبی در تلویزیون

تا قبل از پخش عمومی مجموعه پوارو در سال 1989، دیوید ساجت بازیگر نقش هرکول پوارو یک چهره سرشناس نبود، اما شهرت کاراکتر ادبی هرکول پوارو به کمک ساجت آمد و او را تبدیل به یک چهره سرشناس تلویزیونی کرد. این شهرت از دامنه محدود کشور انگلستان هم فراتر رفت و کل جهان را در بر گرفت. بی‌دلیل نیست که این بازیگر شهرت کلان خود را مدیون کاراکتر جسور و خوش ذهن پوارو می‌داند. پوارو یکی از معروف‌ترین شخصیت‌های ادبی است که آگاتا کریستی، جنایی‌نویس سرشناس انگلیسی در دوران فعالیت‌های ادبی خود خلق کرد. کریستی هنگام خلق این کاراکتر در مجموعه قصه‌های کوتاه خود، ویژگی خاصی به این شخصیت داد تا او را از دیگر کارآگاهان مطرح قصه‌های پر رمز و راز جنایی و دلهره‌آور متمایز و جدا کند. او به کاراکتر پوارو اصیلیتی بلژیکی داد که پس از سال‌ها فعالیت در اداره پلیس کشور خود راهی شهر لندن می‌شود تا زندگی تازه‌ای را شروع کند. دوران پس از پایان جنگ به عنوان زمان رخدادهای ماجراهایی همچنان‌گیز پوارو انتخاب شد. پوارو در شرایط جدید زندگی خود تبدیل به یک کارآگاه خصوصی پلیس می‌شود که با شیرین‌کاری‌های جذاب خود موفق به حل یک سری جنایت مجهول می‌شود. او به کمک اقدامات خود، خیلی زود مشهور شده و تبدیل به یکی از چهره‌های مطرح و مهم جامعه انگلستان نیز می‌شود. آگاتا کریستی که رگ خواب خوانندگان قصه‌های جنایتکارانه را در دست داشت، برای پوارو یک همراه و دستیار نیز خلق می‌کند. این دستیار کسی نیست جز کاپیتان هاسکینز دوست قدیمی پوارو. نکته مهم در قصه‌های جنایی پوارو - که به همان شکل به مجموعه تلویزیونی آن نیز منتقل شده - جنبه پررمز و راز ماجراهایی آن است که به کمک هوش سرشار پوارو در پایان هر قسمت مجموعه حل می‌شود.

تهیه‌کنندگان مجموعه تلویزیونی پوارو قصد دارند پس از پایان پخش سری جدید مجموعه تا پایان سال 2010، تولید سری تازه آن را شروع کنند. سری جدید مجموعه به احتمال زیاد اوایل سال جدید میلادی جلوی دوربین خواهد رفت. یک گروه 4 نفره فیلمنامه‌نویس هم‌اکنون مشغول نگارش فیلمنامه‌ای 13 قسمتی برای سری جدید آن است. هر قسمت 45 دقیقه خواهد بود و از یک خط کلی و اصلی پیروی می‌کند؛ نمایش زندگی شخصی و خصوصی هرکول پوارو، که در حقیقت به معنی نمایش جنبه‌های تازه‌ای از شخصیت اوست. در سری جدید پوارو هم، این کارآگاه زبر و زرنگ درگیر یکسری جنایت و قتل تازه می‌شود و باید آن را حل و فصل کند. اما بررسی و کنکاش پیرامون این جنایات، خط اصلی قصه مجموعه نیست. حتی گفته می‌شود سری جدید مجموعه یکسری فلاش‌بک

مهم دارد که بخش مهمی از قصه مجموعه را در بر می‌گیرد. این فلاش‌بک‌ها دوران جوانی هرکول پوآرو را به تصویر می‌کشند. تلاش تهیه‌کنندگان مجموعه برای پیدا کردن یک بازیگر جوان که در قسمت‌های زیادی از سری جدید پوآرو حضور خواهد داشت، این ظن را تقویت کرده که این فلاش‌بک‌ها در اپیزودهای تازه مجموعه حضور خواهند داشت.

#### تغییرات پذیرفتنی است

سازندگان و تهیه‌کنندگان مجموعه پوآرو ترجیح می‌دهند صحبت زیادی درباره سری جدید آن نکنند و توضیح زیادی درباره تغییرات احتمالی آن ندهند. کلاویو اکستن که با نوشتن فیلمنامه 27 قسمت از کل مجموعه پوآرو بیشترین همکاری را در نگارش فیلمنامه آن انجام داده است، می‌گوید: «#171؛ تماشاگران تلویزیونی به حال و هوای کلی این مجموعه عادت کرده‌اند. آنها دوست دارند در قسمت‌های مختلف این مجموعه کاراکتر پوآرو را ببینند که با زیرکی و تیزهوشی پرده از جناب‌ت‌های مختلف بردارد و راز و رمز پنهان مربوط به این ماجراها را کشف کند و در اختیار بیننده قرار دهد. اما سازندگان پوآرو بر این باورند که پس از گذشت 2 دهه، حالا وقت آن است که تغییراتی در این مجموعه اعمال کنند. کاراکتر هرکول پوآرو نزد تماشاگران آنقدر محبوب است که حاضرند سری جدید آن را با یکسری تغییرات جزئی یا عمده بپذیرند و از آن استقبال کنند.»؛

این فیلمنامه‌نویس با اشاره به این نکته که پوآرو یکی از محبوب‌ترین و پربیننده‌ترین مجموعه‌های 2 دهه اخیر رسانه تلویزیون انگلستان است، از آن به عنوان یکی از پدیده‌های نادر رسانه‌ای این کشور اسم می‌برد.

#### بازیگر نقش اقلیت‌ها

دیوید ساچت بازیگر نقش پوآرو در تعدادی فیلم سینمایی و مجموعه تلویزیونی دیگر هم بازی کرده است. ولی تماشاگران سینما و تلویزیون در سراسر جهان او را با کارآگاه پوآرو می‌شناسند. او سال 1946 در شهر لندن به دنیا آمد و در دهه 50 میلادی پس از پایان تحصیلات دبیرستانی، راهی دنیای تئاتر شد. بعد از بازی در تعدادی نمایش صحنه‌ای، وارد آکادمی معتبر موسیقی و هنرهای دراماتیک لندن شد و به مدت 3 سال در آنجا تحصیل کرد. در سال 1973 به کمپانی رویال شکسپیر (جایگاه بزرگان تئاتر و سینمای انگلستان) پیوست و در نمایش‌های شکسپیری این کمپانی، عمدتاً در نقش کاراکترهای منفی نمایشنامه‌های کلاسیک ویلیام شکسپیر بازی کرد. ساچت به مدد کارهای تئاتری خود، توانست در دهه 70 وارد دنیای تلویزیون شود. در تلویزیون در نقش شخصیت‌های واقعی تاریخی همچون زیگموند فروید و ویلیام ال شیدر (خبرنگار) ظاهر شد. در همین زمان، بازیگر فیلم‌های سینمایی هم شد. حالت ویژه چهره‌اش، او را مناسب ایفای نقش اقلیت‌های قومی همچون روس‌ها، فرانسوی‌ها یا اهالی خاورمیانه می‌کرد. صنعت سینما هم در تعدادی از محصولات خود، در همین نوع نقش‌ها از او استفاده کرد. اما ستاره بخت او در اوایل سال 1989 شکفت و آن زمانی بود که از بین چند صد داوطلب بازی در نقش کارآگاه هرکول پوآرو، برای بازی در نقش اصلی مجموعه پوآرو انتخاب شد. او در حالی برای ایفای نقش پوآرو انتخاب شد که در مقایسه با کاراکتری که آگاتا کریستی در قصه‌های خود معرفی و ترسیم کرده بود، لاغرتر بود. اما تهیه‌کنندگان فیلم با تمهیدات خاصی، او را در جلوی دوربین چاق‌تر نشان دادند تا این مشکل را حل کنند. به همین دلیل، ساچت مجبور بود هر بار که جلوی دوربین می‌رود چندین دست لباس زیر لباس اصلی و رسمی خود به تن کند. تهیه‌کنندگان مجموعه که سری اول آن را در 13 قسمت تولید کردند، انتظار موفقیت عظیمی را برای آن نداشتند. به همین دلیل، استقبال دور از حد و انتظار تماشاگران از آن، تمام دست‌اندرکاران مجموعه را شگفت‌زده و غافلگیر کرد. خیلی زود دیوید ساچت به صورت یک چهره ملی درآمد و پوآرو بالاترین امتیاز را در بین مجموعه‌های تلویزیونی از آن خود کرد. تهیه‌کنندگان پوآرو با استخدام 12 فیلمنامه‌نویس برای نگارش فیلمنامه‌های اپیزودهای جدید مجموعه، پاسخ مناسبی به طرفداران آن دادند. در کل 13 کارگردان تلویزیونی 65 اپیزود این مجموعه را کارگردانی کرده‌اند. چند قسمت از این مجموعه به نام‌های «#171؛ جشن هالووین»؛ «#171؛ تراژدی سه پرده‌ای»؛ «#171؛ ساعت‌ها»؛ «#171؛ قراری با مرگ»؛ به صورت یک فیلم مستقل تلویزیونی به نمایش درآمده‌اند. نکته جالب در مورد فعالیت‌های هنری ساچت این است که او یک بار در سال 1986 (و 3 سال قبل از شروع پخش سریال پوآرو) در فیلم «#171؛ سیزده نفر مهمانی ناهار»؛ بازی کرده بود که قصه‌اش درباره کاراکتر پوآرو بود، ولی وی در آن نقش این کاراکتر را بازی نکرد. این فیلم تلویزیونی براساس یکی از قصه‌های آگاتا کریستی توسط لوآنتونیو ساخته شد و پیتر یوستینف در آن در نقش کارآگاه هرکول پوآرو ظاهر شد. ساچت در این فیلم نقش مقابل یوستینف یعنی بازرس جاب را به عهده گرفت.

این بازیگر یک بار با این پرسش روبه‌رو شد که پس از سال‌ها بازی در نقش هرکول پوآرو، آیا تلاش کرده که چیزهای تازه‌ای به این شخصیت بیفزاید و به قول معروف باعث تغییر و تحول آن شود یا خیر. پاسخ او به این سوال، چیزهای ویژه‌ای را در مورد این کاراکتر و بازی ساچت آشکار می‌کند. به گفته وی: «#171؛ شما همیشه باید به یاد داشته باشید که کاراکتر پوآرو دست‌پخت ذهن آگاتا کریستی است. خود کریستی زمانی که این شخصیت را خلق کرد، اصلاً فکر نمی‌کرد روزی به چنین شهرت و محبوبیتی برسد. پوآرو یک شبه تبدیل به یک چهره ملی شد و در آن دوران، حتی محبوبیتی بیش از هری پاتر سال‌های اخیر به دست آورد. همین مساله باعث شد تا کریستی به کار نوشتن دنباله ماجراجویی‌های پوآرو ادامه دهد، اما او در تمام سال‌هایی که قصه‌های پوآرویی خود را می‌نوشت، تغییراتی در روحیه و حال و هوای وی ایجاد نکرد. ولی احساس می‌کنم او باید این کار را می‌کرد. گذشت زمان، ایجاد تغییراتی را در دل هر چیزی ضروری می‌کند. کریستی تا زمان نوشتن آخرین نوبل پوآرویی خود «#171؛ پرده دیواری»؛ حتی سن او را هم زیاد نکرد. در این نوبل، پوآرو را به شکل یک پیرمرد عاقل در می‌آورد. نکته جالب در کار آگاتا کریستی این است که بتدریج جنبه‌های تاریک و وجه محزون و افسرده او را آشکار می‌کند. در طول چند سال گذشته، تلاش زیادی کردم تا هنگام بازی در نقش پوآرو این نکته

را لحاظ کنم و به صورت عینی به نمایش بگذارم. کار معرفی این وجه تاریک و تلخ کاراکتر پوآرو توسط من به آرامی صورت گرفته است، اما در سری جدید مجموعه، قرار است فوکوس و مکث اصلی روی این موضوع باشد. &#171;

#### قتل در قطار شرق

در حقیقت، ساخت این کار را تا حد زیادی در فیلم تلویزیونی &#171;قتل در قطار سریع‌السیر شرق&#171; (2010) انجام داد. این فیلم سومین کار هنری است که براساس قصه کتاب معروف کریستی تهیه شده است. فیلیپ مارتین کارگردان فیلم (و همچنین ساخت) تمام تلاش خود را کرده‌اند که نسخه تلویزیونی‌شان، متفاوت از 2 کاری باشد که قبل از این ساخته شده است. هرکول پوآروی این فیلم بسیار آرام‌تر و خونسردتر از 2 پوآروی قبلی است که در سال‌های 1974 و 2001 توسط آلفرد مولینا و آلبرت فینی به تصویر کشیده شدند. در چهره پوآروی ساخت می‌توان بجز گرد و غبار پیری، اندوه و غصه خاصی را نیز مشاهده کرد.

این قصه - که در کنار &#171;ده بومی کوچولو&#171; از معروف‌ترین نول‌های آگاتا کریستی است که درعین حال، تبدیل به فیلم سینمایی نیز شده‌اند - هرکول پوآرو را در جریان یک سفر با قطار نشان می‌دهد. زمانی که یک تاجر مرموز با ضربات متعدد چاقو به قتل می‌رسد، مسوولان قطار از پوآرو می‌خواهند معمای قتل این تاجر را کشف و حل کند. پوآرو در جریان تحقیقات خود متوجه می‌شود این تاجر در حقیقت یک آدم‌ربای بدنام است که در مفقود شدن یک دختر بچه و مرگ او دست داشته است. تعدادی از مسافران قطار به نوعی از وابستگی این دختر هستند و این می‌تواند سرنخی برای پوآرو باشد. نسخه سینمایی سال 1974 که توسط سیدنی لومت کارگردانی شد، هم‌اکنون لقب یکی از آثار کلاسیک سینما را گرفته است.

اما با وجود استقبال خوب و بالایی رسانه تلویزیون از کاراکتر هرکول پوآرو - که منجر به ساخت مجموعه‌ها و فیلم‌های تلویزیونی زیادی براساس آن شد - صنعت سینما علاقه زیادی برای ساخت فیلم‌های سینمایی پوآروی از خودش نشان نداده است. ولی تحلیلگران اقتصادی سینما می‌گویند موفقیت بالایی مالی و انتقادی نسخه جدید سینمایی &#171;شرلوك هلمز&#171; - که حال و هوایی شبیه قصه‌های پوآرو دارد - می‌تواند بقیه هنرمندان سینما را به فکر تولید نسخه‌های سینمایی پوآرو بیندازد. با این حال، این تحلیلی است که هنوز کسی در دل صنعت سینمایی جهان آن را جدی نگرفته است.

ورایتی / مترجم: کیکاووس زبیری